

pro ni předpis § 7 zák. ve znění novely z 11. března 1921, čís. 108 sb. z. a n., sice by, kdyby dohody bez této kontroly připuštěny byly, vlastníkům bylo umožněno, zabranou půdu rozkramařiti osobám, jež drobnými zemědělskými pachtýři anebo vůbec pachtýři nejsou, a tak účinky záboru a cíle agrární reformy mařiti. Stát má tedy rozhodně právo stížnosti, uplatňuje-li, že požadovatel není drobný zemědělec, a jde jen o to, kdo je jménem jeho k stížnosti legitimován. Dle § 4 zákona ze dne 11. června 1919, čís. 330 sb. z. a n., zastupuje stát p o z e m k o v ý ú ř a d co do všech práv a závazků vzniklých prováděním zákonů o záboru, zejména též vůči soudům. Že tedy státní pozemkový úřad legitimován by byl, nemůže býti pochyby. Ale dle § 8 téhož zákona může nařízením přenesena býti část působnosti Státního pozemkového úřadu na odborový úřadovny pro jednotlivé územní obvody. To se stalo nařízením ze dne 6. července 1920, čís. 451 sb. z. a n., jehož § 5, změněný nyní nařízením ze dne 23. června 1921, čís. 225 sb. z. a n., vymezuje obor působnosti obvodových úřadoven. Vzhledem k předpisům čís. 1 a 10 tohoto § však nelze pochybovati, že o b v o d o v á ú ř a d o v n a oprávněna jest k hájení práv státu na majetek zabraný v jejím obvodu se nalézající i v rámci zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům, vždyť ona jest dle čís. 1 oprávněna, není-li překročena mez tam výtčená, čemuž v tomto případě není, udělení svolení k zcizení jeho a tedy její i proti dispozicím bez tohoto svolení předsevzatým hájiti. Netřeba tedy ani vyšetřovati, zdali také finanční prokuratura vzhledem k cit. § 4 zák. o poz. úř. k zastupování zájmů státních povolána byla, neboť stačí, když jeden z podaných rekursů byl podán úřadem k tomu legitimovaným.

Ve věci samé nelze pochybovati, že požadovatel skutečně mezi drobné zemědělské pachtýře nepatří a tudíž pod požadovací zákon vůbec nespadá. Nesledujeť vůbec cíle zemědělské, nýbrž, jak již z jeho názvu patrně — stanovy předloženy nebyly — turistické neb podobné. Neprávem odvolává se na § 28 požad. zák., neboť tento musí vykládán býti v duchu celého zákona, jenž má za účel, převést do vlastnictví pachtýřů půdu, kterou po dlouhá léta prací rukou svých obdělávali (§ 1 odstavec první a třetí, pak § 3 odstavec první), a to pouze zemědělských pachtýřů drobných, t. j. takových, kteří v zemědělství obživu svou aneb aspoň podstatný doplněk její hledají a vlastní zemědělské půdy dostatečnou výměru nemají. Dle toho má dle § 28 právo požadovací na spachtovaný pozemek jen ten majitel budovy na něm postavené, který jako drobný člověk v budově a tudíž na požadovaném pozemku bydlí (§ 3 odst. 1), nebo budovy užívá jako hospodářského stavení při svém drobném zemědělství na př. jako stodoly. Na požadující spolek však tyto podmínky nedopadají a nepřisluší mu tedy právo požadovací, aniž by třeba bylo řešiti otázku, zdali zákon vztahuje se vůbec jen na osoby fysické a zda tedy osoby právnické naprosto vylučuje čili nic. Neprávem odvolává se tudíž spolek na dohodu s vlastníkem uzavřenou, ale státem, na jehož úkor se stala, neschválenou.

Čís. 1640.

Dohoda o příslušnosti (§ 104 j. n.) může se státi také tím, že věřitel dodá dlužníku osnovu dluhopisu, obsahující prorogační doložku, a dlužník vrátí vyplněný a podepsaný dluhopis věřiteli.

Vzešel-li mezi věřitelem a majitelem hypoteky spor o otázku měny a majitel hypoteky, složiv na soudě celý obnos pohledávky v měně, v níž dle svého domnění jest oprávněn platiti, domáhá se žalobou nálezu, že složení na soudě stalo se právem, a vydání výmazné kvitance, brání touto žalobou zahájený spor sporu o žalobě věřitele o zaplacení ve měně, na niž on si činí nárok.

Opětné rozepři vadí i spor zahájený v cizozemsku, předpokládajíc vzájemnou vykonatelnost rozsudků obou států.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1922, R I 480/22.)

Žalobou, zadanou roku 1921 u okresního soudu v Hanšpachu v Čechách, domáhal se žalobce, by mu byl zaplacen v markách dluh, vtělený v této měně na vídeňském domě žalovaného. Místní příslušnost opřel žalobce o odstavec 8. dluhopisu, jímž se dlužník pro všechny spory z dlužního poměru podrobil příslušnosti okresního soudu v Hanšpachu. Proti žalobě vznesl žalovaný námitku místní a věcné nepřislušnosti a zahájené rozepře, jež odůvodňoval chledně prvých dvou tím, že dluhopisem nelze založiti příslušnost dle § 104 j. n., ohledně této pak tím, že složil dluh u depositního úřadu ve Vídni v korunách rakouských a domáhal se žalobou začanou koncem roku 1920 u zemského civilního soudu ve Vídni zjištění, že dluh zanikl. Soud první stolice vyhověl námitkám místní a věcné nepřislušnosti a zahájené rozepře a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitky místní a věcné nepřislušnosti i zahájené rozepře.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, pokud se týkal námitky místní a věcné nepřislušnosti, vyhověl mu však co do námitky zahájené rozepře a obnovil v tomto směru usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

Jako listinný průkaz prorogace dovolaného okresního soudu v Hanšpachu byl k žalobě připojen opis dluhopisu ze dne 16. května 1914, jehož prvopis později byl předložen. Pokud jde o otázku, byla-li výslovná úmluva ve smyslu § 104 j. n. soudu již v žalobě listinou prokázána, lze ovšem dle jasného doslovu § 104 j. n. míti zření jen k tomuto dluhopisu, nikoliv k dopisům ze dne 5. a 7. května 1914, které byly předloženy teprv při roku ze dne 7. října 1921. Dle názoru nejvyššího soudu jest však již zmíněný dluhopis dostatečným průkazem smluvené příslušnosti okresního soudu v Hanšpachu. Jeť dluhopis vyhotoven na formuláři žalující spořitelny, jehož odstavec 8. obsahuje vytištěné ustanovení, že se dlužník pro všechny spory z právního poměru, založeného dlužním listem, podrobuje příslušnosti okresního soudu v Hanšpachu jakožto soudu tímto umluveného. Ze samé povahy věci vyplývá, že tento formulář, obsahující osnovu smlouvy o zápůjčku a příslušné návrhy věřitelky, dlužník po případě jeho právní zástupce obdrželi od žalující spořitelny. Vyplněný dlužní list jest tudíž listinou, která, pocházejíc od žalující spořitelny, žalovanému byla zaslána, tímto vyplněna a podepsána, žalující spořitelnou převzata a soudu předložena a prokazuje úmluvu o prorogaci okresního soudu v Hanšpachu. To stačí, poněvadž zákon v § 104 j. n. žádá nikoliv písemnou dohodu, jako § 88 j. n. v původním znění, nýbrž výslovnou úmluvou, která byla soudu

listinou prokázána, a těmto požadavkům bylo vyhověno. V tom smyslu zapsána také do repertoria nálezů bývalého vídeňského nejvyššího soudu právní věta pod čís. 230, jejíž předpoklady nikterak se nezměnily, od níž se odchýliti československý nejvyšší soud nemá žádné příčiny. Pokud žalovaný v dovolacím rekursu vytýká, že případná úmluva mezi žalující spořitelnou a osobním dlužníkem Felixem M-em neváže jej jako dlužníka hypotečního, stačilo by vlastně poukázati k tomu, že tato námitka nebyla v první stolici vznesena a proto jest v opravném řízení nedovolenou novotou. Než námitka není ani odůvodněna, neboť dle ustálené judikatury přechází — nehledíc k § 1407 (nové znění) obč. zák. — dluh, zapsaný v pozemkové knize, na každého nabyvatele hypoteky se všemi závazky a vedlejšími ustanoveními tak, jak zjevný jsou z dlužního listu, založeného ve sbírce listin, tedy zejména i s úmluvou o prorogaci. Pokud se tkne námitek místní a věcné nepříslušnosti dovolaného soudu, jest tudíž dovolací rekurs bezdůvodný.

Naproti tomu nelze mu upřítí oprávněnosti co do námítky zahájené rozepře. Žalobou, podanou u okresního soudu v Hanšpachu žádá žalující spořitelna zapravení zbytkové pohledávky váznoucí pro ni na vídeňském domě žalovaného, i s dlužnými paušálními splátkami, uplatňujíc, že dluh trvá dosud ve výši v žalobě uvedené, kdežto ve sporu, zahájeném u zemského soudu ve Vídni před podáním této žaloby, hypoteční dlužník, tvrdě, že pohledávka se vším příslušenstvím zanikla složením valuty k soudu, domáhá se výroku, že složení jest ospravedlněno, a vydání výmazné kvitance. Strany rozcházejí se v obou sporech vlastně jen potud, že spořitelna tvrdí povinnost dlužníka, platiti v říšsko-německých markách, dlužník však popírá tuto povinnost a namítá, že jest oprávněn platiti rakouským korunami, a to v poměru 100 Mk = 17 K 60 h rak. Jest tu tedy v pravdě nejen totožnost sporných stran a právního důvodu, nýbrž i — byť ne formálně a dle doslovu, tož přece svou podstatou — totožnost žalobního nároku, což patrno nejlépe z toho, že, kdyby bylo ve vídeňském sporu vyhověno žalobě a uznáno, že spořitelna jest povinna, vydati dlužníkovi výmaznou kvitanci o sporné pohledávce, bylo by tím zároveň rozhodnuto, že pohledávka netrvá po právu a nárok na její zaplacení, uplatňovaný u okresního soudu v Hanšpachu, jest bezdůvodný. Případná opačná rozhodnutí zdejších soudů byla by tedy ve zřejmém odporu s rozsudky rakouskými, oba by se navzájem vylučovaly a nemohly by vedle sebe obstáti, a právě tomu má býti čeleno námitkou zahájené rozepře. Že žaloba o vydání výmazné kvitance byla podána v cizozemsku, nepřekáží. Bylo by to závadou jen tehdy, kdyby cizozemský rozsudek nebyl v tuzemsku vykonatelný. Vykonatelnost rozsudků rakouských soudů v tuzemsku zaručena však nařízením vlády ze dne 19. března 1919, čís. 145 sb. z. a n. Mohla by býti nadhozena jen otázka, zda přes to v tomto případě vykonatelnost rakouských rozsudků není vyloučena ustanovením § 80 čís. 1 ex. ř., který nebyl v dotčeném nařízení zbaven platnosti. Tomu by tak bylo, kdyby se mělo za to, že ustanovení odstavce 8. dlužního listu působí také vůči spořitelně tak, že i tato ve všech sporech z právního poměru, založeného dlužním listem, může býti žalována výlučně u okresního soudu v Hanšpachu, rozepře o vydání výmazné kvitance tedy dle předpisů o příslušnosti, platných v tuzemsku, v Rakousku nemohla býti zahájena. Tohoto předpokladu však tu není, neboť výlučný soud, umluvený

v odstavci 8. dlužního listu, platí jen proti dlužníkovi, nikoli proti spořitelně, v jejíž prospěch byl ujednáán. Proto bylo vyhověno dovolacímu rekursu co do námitky zahájené rozepře, usnesení soudu rekursního v té části změněno a obnoveno usnesení prvního soudu, pokud jím žaloba byla odmítnuta pro zahájenou rozepři.

Čís. 1641.

Nepřípustnost pořadu práva pro nárok na odškodné proti četníkovi, jenž při služební obchůzce zastřelil psa.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1922, R 1 484/22.)

Žalovaný četník při své úřední obchůzce svěřeným mu rayonem zastřelil psa žalobcova v domnění, že pes je stížen vzteklinou. O žalobě na náhradu škody rozhodl soud první stolice ve věci samé. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením jako zmatečný a odmítl žalobu. Důvody: Dle zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 299 sb. z. a n. o četnictvu jest četnictvo republiky Čsl. orgánem politické správy státní, podřízeným ve výkonu služby bezpečnostní politickým úřadům státním, a jest úkolem jeho, by podle platných zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních udržoval v celém území republiky Čsl. veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost (§§ 1, 2 a 7 cit. zák.). Pakli — jak zjištěno, žalovaný nikoliv jako osoba soukromá, nýbrž jako úřední osoba (čtetník) při své služební obchůzce zastřelil žalobcova psa, podléhá výkon žalovaného předpisu dvorského dekretu ze dne 14. března 1806, čís. 758 sb. z. s., podle kterého státní úředníci pro své úřední výkony nesmějí býti soudně žalováni. Tento předpis nebyl zrušen pozdějším zákonodárstvím, naopak platí nadále dle § 1 j. n. a je nerozhodno, zda žalovaný ve své úřední činnosti překročil meze působnosti mu vytčené čili nic, stačí, že formálně vystupoval jako orgán státní správy, neboť zmíněný dvorský dekret chrání státní funkcionáře před žalobou, ať již ve svém oboru překročili meze svého oprávnění čili nic. K nepřípustnosti pořadu práva musí soud kterékoli stolice z úřední povinnosti hleděti a shledá-li její podstatu, musí z úřední povinnosti zrušiti řízení — pokud se týče pak soudu odvolacího zrušiti i rozsudek — jako zmatečné a žalobu odmítnouti (§§ 42 j. n., 477 čís. 6, 478 odstavec první a 494 c. ř. s.). Důsledky tyto platí plnou měrou i v tomto případě.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Správně uvedl odvolací soud, že četnictvo jest dle zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 299 sb. z. a n. orgánem politické správy státní, podřízeným politickým úřadům státním. Pak-li, jak zjištěno nižšími stolicemi, žalovaný ve své úřední působnosti, jako četník, tedy jako osoba úřední, při služební obchůzce psa žalobcova zastřelil, a to, jak dle svědectví Václava R-a první soud zjistil, zcela oprávněně, takže proti němu ani disciplinární řízení zavedeno nebylo, není pro nárok na náhradu škody způsobené zabitím psa proti němu dle dvor. dekretu ze dne 14.